

زبان عربی

مجموعه ادبیات

مؤلف: شایسته ابراهیمی

دکترتیراس

www.ketab.ir

ابراهیمی / شایسته

زبان عربی / شایسته ابراهیمی

مکتب ماهان: ۱۳۹۱

۲۰۹ ص: جدول، نمودار (آمادگی آزمون دکتری ادبیات)

ISBN: 978-600-6575-11-7

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

فارسی - چاپ اول

زبان عربی

شایسته ابراهیمی

ج - عنوان

۱۳۹۱ ز ۲۲۱۴ الف/ ۲۳۵۳ LB

رده بندی کنگره:

۳۷۸/۱۶۶۴

رده بندی دیویی

۲۹۹۸۵۵۷

کتابخانه ملی ایران

انتشارات مکتب ماهان

- نام کتاب: زبان عربی
- مؤلف: شایسته ابراهیمی
- مسئول تولید: سمیه بیگی
- مدیر اجرایی: سید مهیار پرورش
- ناشر: مکتب ماهان
- نوبت و تاریخ چاپ: اول / ۱۳۹۱
- تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه
- قیمت: ۲۵۰/۱۰۰۰ ریال
- شابک: ISBN 978-600-6575-11-7

انتشارات مکتب ماهان: تهران - خیابان قائم مقام فراهانی - نرسیده به عباس آباد - کوچه میرزا حسنی - پلاک ۵

تلفن: ۸۸۱۰۵۰۴۰

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به موسسه آموزش عالی آزاد ماهان می‌باشد. هرگونه اقتباس و کپی برداری از این اثر بدون اخذ مجوز پیگرد قانونی دارد.

بنام خدا

ایمان دارم که هر تغییر و تحول بزرگی در مسیر زندگی بدون تحول معرفت و نگرش میسر نخواهد بود. پس بیایید با اندیشه توکل، تفکر، تلاش و تحمل در توسعه دنیای فکریمان برای نیل به آرامش و آسایش توأمان اولین گام را برداریم. چون همگی یقین داریم دانایی، توانایی می‌آورد.

شاد باشید و دلی را شاد کنید

برادران سیاری

پاییز ۹۱

زبان عربی یکی از سرفصل‌هایی است که هم در کنکور دکتری دانشگاه آزاد هم در کنکور دانشگاه سراسری مورد آزمون واقع می‌شود. در هر دو آزمون نیمی از سوالات پیرامون ترجمه و نیمی پیرامون تجزیه و ترکیب است. با این تفاوت که آزمون دانشگاه آزاد به صورت تشریحی و آزمون دانشگاه سراسری به صورت تستی برگزار می‌شود. به همین دلیل در بخش صرف و نحو شیوه‌ی نوشتن تجزیه و ترکیب‌ها در آزمون تشریحی دانشگاه آزاد به طور مفصل همراه با نمونه تمرین حل شده توضیح داده شده است و نیز در بخش جداگانه نکات ترجمه‌ای مفیدی که برای آزمون تستی دانشگاه سراسری مفید خواهد بود را یادآور شده‌ایم.

بحث صرف و نحو در عربی بسیار گسترده و تمام نشدنی است و از طرفی آموزش آن از پایه احتیاج به نوشتن چندین جلد کتاب دارد بنابراین در تألیف و تدوین این کتاب پیش فرض ما این بوده است که داوطلبان با مباحث ابتدایی صرف و نحو آشنایی دارند. با این همه، در آغاز هر مبحث مروری بر آن مبحث کرده‌ایم و سپس نکات مهم‌تر و ویژه‌تر را با ذکر مثال بیان کرده‌ایم.

به داوطلبان عزیز توصیه می‌شود که همراه با این کتاب کتاب‌های آموزشی صرف و نحو عربی مثل مبادی‌العربیة و الفیه را نیز همراه داشته باشند که در صورت وجود ابهام در مباحثی به آن منابع نیز مراجعه کنند.

در بخش ترجمه، منتخبی از نهج‌البلاغه، مجانی‌الدیث، جواهرالادب و اشعار فارسی مرزبان‌نامه همراه با ترجمه به فارسی آورده شده است. علت انتخاب از این متون این است که بعد از بررسی آزمون‌های ده ساله‌ی اخیر دریافتیم که بالاترین آمار طرح سوال از این منابع بوده است. اطلاعات کامل این کتاب‌ها و منابع تکمیلی در بخش منابع و مآخذ به طور کامل آمده است.

در پایان قدردان استادان ارجمندم جناب آقای دکتر جلیل تجلیل و جناب آقای دکتر خاتمی (استاد محترم عربی آموزشگاه ماهان) هستم که در این راه از هر دو بزرگوار بسیار آموخته‌ام و از آموزه‌هایشان در تدوین این کتاب بسیار بهره برده‌ام.

با احترام

شایسته ابراهیمی

۱۳۹۱

فهرست مطالب

۱۱	فصل اول: صرف
۱۱	- تعریف علم صرف
۱۲	- صرف فعل: مواردی که برای صرف فعل باید بدانیم
۱۴	- انواع فعل
۱۵	- فعل مجرد و مزید
۱۵	- اوزان رباعی مزید
۱۶	- ابواب ثلاثی مزید
۱۷	- مقاصد و معانی ابواب مزید
۱۷	- فعل صحیح و معتل
۱۸	- مروری بر معتلات
۱۸	- نکاتی درباره‌ی اعلال
۲۰	- فعل لازم و متعدی
۲۱	- فعل معلوم و مجهول
۲۲	- ساخت فعل مجهول از فعل ماضی
۲۲	- مراحل ساخت فعل مجهول از فعل مضارع
۲۲	- صرف افعال همراه با ضمائر
۲۴	- صرف اسم: مواردی که باید برای تجزیه اسم بر نظر داشته باشیم؟
۲۵	- اسم فاعل
۲۵	- نحوه‌ی ساختن اسم فاعل
۲۶	- اسم مفعول
۲۶	- نحوه‌ی ساخت اسم مفعول
۲۷	- صفت مشبه
۲۸	- افعال التفضیل
۲۹	- اسم میالغه
۳۰	- اسم مکان و زمان
۳۰	- نحوه‌ی ساخت اسم مکان و زمان
۳۱	- اسم آلت
۳۱	- اسم مره
۳۱	- اسم مقصور، ممدود، منقوص
۳۲	- نکاتی درباره‌ی اسامی معتل مشتق
۳۲	- مفرد مثنی جمع
۳۳	- الفاظ ملحق به مثنی
۳۴	- جمع مذکر سالم
۳۴	- ملحقات به جمع مذکر سالم
۳۴	- جمع مؤنث سالم
۳۵	- جمع مکسر
۳۶	- اسم جمع
۳۶	- اسم جنس و اسم علم
۳۷	- علم اضافی

۲۷	علم مزجی
۲۷	- اسم مؤنث و اسم مذکر
۲۸	- اسم منسوب
۲۹	- اسم مصغر
۴۰	- معرب و مبنی
۴۱	- افعال مبنی
۴۲	- منصرف و غیر منصرف
۴۳	- اسم فعل
۴۳	- ضمیر
۴۴	- اسم اشاره
۴۴	- انواع اسم اشاره
۴۵	- اسماء اشاره مختص به مکان
۴۵	- اسم موصول
۴۶	- اسامی شرط
۴۶	- اسامی استفهام
۴۷	- صرف حرف: برای تجزیه حرف باید به موارد زیر توجه کنیم
۴۷	- انواع حروف
۴۷	فصل دوم: نحو
۴۷	- تعریف علم نحو
۴۷	- ترکیب فعل
۴۷	- مضارع مرفوع
۴۸	- مضارع منصوب
۵۵	- مضارع مجزوم
۵۷	- ترکیب فعل‌های ماضی و فعل‌های امر
۵۷	- فاعل
۵۸	- شبه فعل‌هایی که فاعل می‌گیرند
۵۸	- انواع فاعل
۶۰	- نایب فاعل
۶۰	- مفعول به
۶۰	- انواع مفعول به
۶۰	- افعال دو مفعولی
۶۱	- موارد تعلیق فعل دو مفعولی
۶۲	- اسم فعل و معمولش
۶۳	- اسم فاعل و معمولش
۶۳	- اسم مفعول و معمولش
۶۳	- صفت مشبیه و معمولش
۶۴	- مصدر و معمولش
۶۴	- جمله اسمیه
۶۴	- مبتدا

- ۶۵ - مبتدای نکره.....
- ۶۶ - مواردی که حذف مبتدا واجب است.....
- ۶۸ - خبر.....
- ۶۹ - موارد تقدیم خبر.....
- ۶۹ - مواردی که هرگز خبر نمی‌تواند مقدم شود.....
- ۷۰ - موارد حذف خبر.....
- ۷۱ - تطابق مبتدا و خبر.....
- ۷۲ - روابط مبتدا و خبر.....
- ۷۲ - افعال ناقصه.....
- ۷۳ - نکاتی درباره خبر افعال ناقصه.....
- ۷۳ - نکاتی درباره فعل ناقصه «کان».....
- ۷۳ - نکاتی درباره فعل ناقصه «لیس».....
- ۷۴ - افعال مقاربه.....
- ۷۵ - حروف شبیه به لیس.....
- ۷۵ - لای نفی جنس.....
- ۷۶ - حکم خبر لای نفی جنس.....
- ۷۶ - ان و اخوات آن.....
- ۷۷ - افعال تعجب.....
- ۷۸ - نمونه‌هایی از ترکیب صیغه‌های تعجب.....
- ۷۹ - افعال مدح و ذم.....
- ۷۹ - تحذیر و اغراء.....
- ۸۰ - اختصاص.....
- ۸۱ - اشتغال.....
- ۸۱ - استغاثه.....
- ۸۲ - ندبه.....
- ۸۲ - حالات مندوب.....
- ۸۲ - شرایط و قوانین مندوب.....
- ۸۳ - مفعول مطلق.....
- ۸۳ - انواع مفعول مطلق.....
- ۸۳ - انواع نایب مفعول مطلق.....
- ۸۴ - مفعول له یا لاجله.....
- ۸۴ - شرایط مفعول له.....
- ۸۴ - مفعول فیه.....
- ۸۵ - جانشین ظرف.....
- ۸۵ - مفعول معه.....
- ۸۶ - تمییز.....
- ۸۶ - انواع تمییز.....
- ۸۶ - جمله.....
- ۸۶ - مفرد.....

فهرست مطالب

۸۷	تمییز کنایه‌های عددی
۸۷	کم استفهامی
۸۷	کاین (کای)
۸۷	کذا
۸۸	حال
۸۸	انواع حال
۸۸	مستثنی
۸۸	انواع استثناء
۸۹	اضافه
۸۹	انواع اضافه
۹۰	جار و مجرور
۹۰	توابع (صفت، عطف نسق، عطف بیان، بدل، تأکید)
۹۱	تأکید
۹۱	انواع تأکید
۹۲	عطف بیان
۹۳	بدل
۹۳	انواع بدل
۹۴	صفت (نعت)
۹۵	انواع صفت
۹۵	عطف نسق (عطف به حروف)
۹۶	نمونه تمرین‌های حل‌شده در زمینه صرف و نحو
۱۰۲	فصل سوم: منتخب متون نظم و نثر عربی
۱۰۲	گزیده‌ای از ابیات عربی مرزبان نامه
۱۰۹	بخش‌هایی از چند خطبه‌ی مشهور نهج‌البلاغه:
۱۰۹	خطبه شفشقیه
۱۱۳	خطبه‌ی آفرینش
۱۱۱	ابیات و عبارات برگزیده از جواهرالادب
۱۲۶	قصیده ایوان کسری از بحتری
۱۴۵	قصیده با مطلع «بِکُلِّ أَمْرٍ مَا نَعُوذُ» در مدح سیف‌الدوله از منتبی
۱۴۹	قصیده ستایش سیف‌الدوله از منتبی با مطلع «علی قدر اهل العزم تأتي العزائم»
۱۵۵	قصیده از ابی حسن محمد بن عمران انباری (از شاعران بغداد در روزگار عباسیان)
۱۵۷	قصیده لامیه‌العجم
۱۷۵	نکات کلیدی برای ترجمه صحیح و دقیق متون از عربی به فارسی
۱۹۳	سئوالات و پاسخهای تشریحی آزمون دکتری از سال ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۰
۲۰۹	منابع

صرف

آنچه که در این فصل می‌خوانیم

بحث صرف و نحو در زبان عربی بسیار گسترده و تمام نشدنی است و از طرفی آموزش آن از پایه احتیاج به نوشتن چندین جلد کتاب دارد بنابراین در تألیف و تدوین این بخش پیش فرض ما این بوده است که داوطلبان با مباحث ابتدایی صرف و نحو آشنایی دارند. با این همه، سعی شده است، هر جا ضروری به نظر می‌رسد، در آغاز مبحث و یا در حین توضیح نکات مهم و ویژه‌ی مربوط به آن، به مباحث ابتدایی و ساده‌تر نیز اشاره شود.

شیوه‌ی نگارش تجزیه برای هر یک از انواع کلمه به طور جداگانه و مفصل توضیح داده شده است و در پایان نیز نمونه تمرین‌های حل‌شده اضافه شده‌اند.